

**A**

בס"ד  
Intro

Today we will learn בע"ה of ראש השנה of דף כד.  
Some of the topics we will learn about today include:

More discussion about the actual process of questioning and examining the witnesses who have come to testify about seeing the new moon

A description of the actual process of sanctifying the month in the Bais HaMikdash

**A**

*The actual process of questioning and examining the witnesses testifying to seeing the new moon*

*The process of sanctifying the month in the בית המקדש*

**B**

Discussion about whether one is permitted to make models of the heavenly constellations.

Some of the key topics and concepts that we will learn about include:

עדות החודש

In the times of the Bais HaMikdash, the new month would be determined by the Sanhedrin, which sat in the Lischas HaGazis in the Bais HaMikdash.

When witnesses observed a new moon, they would travel to Yerushalayim to testify before Beis Din. After determining the accuracy of their testimony, the Beis Din would pronounce the beginning of the new month.

Once the new month was proclaimed, Beis Din at first used the system of torches - and later sent messengers to the rest of Eretz Yisrael and beyond, to spread the word, specifically in those months which contained Yomim Tovim or fast days that are dependent upon the date of the month.

**B**

*Whether one is permitted to make models of the heavenly constellations*

עדות החודש

**C**

חודש חסר - a deficient month of 29 days

חודש מלא - a full month of 30 days

Let's explain:

The lunar month consists of either 29 or 30 days.

If the עדים came on the 30th day of the month, and testified that they saw the new moon, the Beis Din would proclaim that day to be ראש חודש - the first day of the new month, leaving the outgoing month with 29 days, a חודש חסר - a deficient month.

If the עדים did not come on the 30th day of the month - or even if no עדים came at all - the Beis Din would proclaim the 31st day of the month to be ראש חודש - the first day of the new month, leaving the outgoing month with 30 days, a חודש מלא - a full month.

איסור צורות

It is forbidden to make forms and models of certain items, learned out from the pasuk לא תעשן איתי. Our gemara discusses which items are forbidden to replicate, and which items are permissible.

**C**

חודש מלא      חודש חסר

איסור צורות

1 So let's review.....

The Gemara elaborates on some of the questions asked of the witnesses to determine their authenticity, as mentioned in the Mishnah on the previous Daf.

The Gemara first addresses the question  
 לצפונה או לדרומה – Was the new moon seen to the north or to the south? The gemora explains that both answers are really correct, but that it depends on the time of year.

כאן בימות החמה כאן בימות הגשמים

The simplest way to explain this is found in the Meiri as elaborated in Artscroll - that during the winter months the sun along with moon set south of due west, "Due West" meaning the centerpoint between the north and south poles. While in the summer the sun and moon set north of due west. Therefore during the winter months the correct answer would be לדרומה and during the summer the correct answer would be לצפונה.

2 The Gemara next addresses the question  
 כמה היה גבוה – How high off the ground was the moon?

ת"ר אחד אומר גבוה שתי מרדעות ואחד אומר ג' עדותן קיימת  
 If one witness claimed that he saw the moon at the height of two poles, and one said 3, they are approved, because that is an acceptable amount for error.

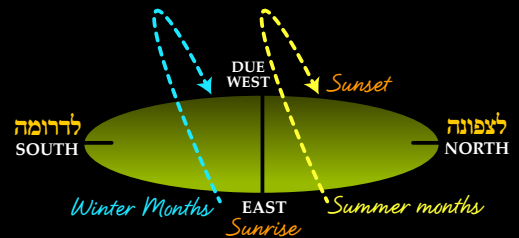
3 אחד אומר ג' ואחד אומר ה' עדותן בטילה  
 However if one said 3 lengths, and one said 5, they are not approved, because such a significant discrepancy cannot be attributed to error.

1 Some of the questions asked of the witnesses...  
 ...to determine their authenticity

**לצפונה או לדרומה**

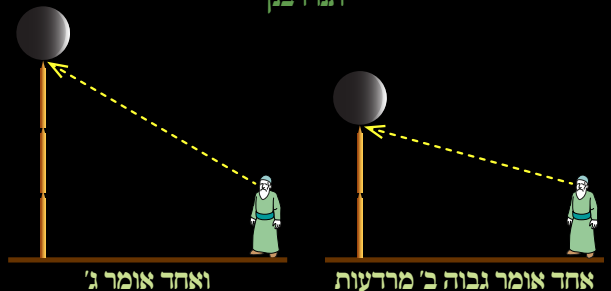
Both answers are really correct but that it depends on the time of year

כאן בימות החמה - כאן בימות הגשמים



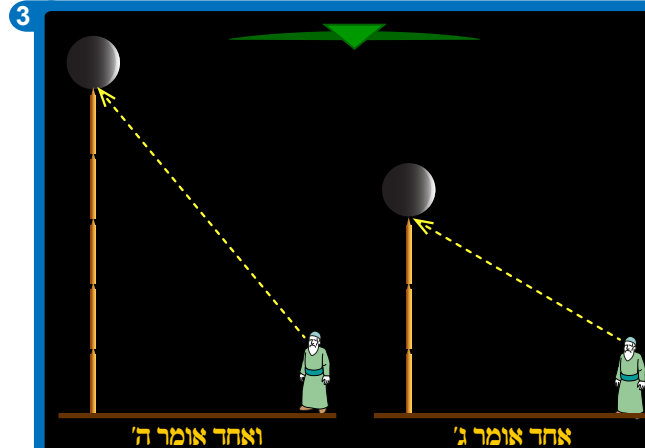
2 **כמה היה גבוה?**

תנו רבנן



**עדותן קיימת**

That is an acceptable amount for error



**עדותן בטילה**

Such a significant discrepancy CAN'T be attributed to error

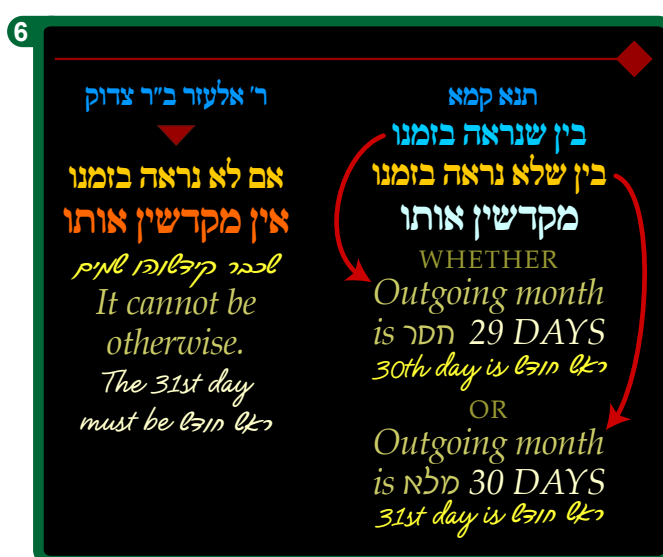
4 אבל מצטרפין לעדות אחרת  
 If a third witness corroborates the testimony of one of these witnesses, they now become a new pair of acceptable witnesses, and the other one of the first pair is discounted.  
 =====

4 **אבל מצטרפין לעדות אחרת**  
*If a 3rd witness corroborates the testimony of one of these witnesses, they now become a new pair of acceptable witnesses*

5 We proceed with the next Mishnah which describes the actual proclamation of the new month:  
 Zugt the Mishna  
 ראש ב"ד אומר מקודש  
 After the witnesses and their testimony are verified, the Head of the Bais Din says מקודש - It is sanctified.  
 As the Gemara explains, we learn this from the Posuk; וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל - Moshe Rabbeinu being the ראש ב"ד -  
 Then,  
 וכל העם עונין אחריו מקודש מקודש  
 All present answer after him מקודש מקודש.  
 The declaration of the others is learned, either from אשר תקראו אותם קרי ביה אתם OR  
 אלה הם מועדי הם יאמרו מועדי  
 The repetition of מקודש מקודש is learned from מקראי קודש, plural.  
 The new month is hereby proclaimed.



6 The Mishnah continues:  
 בין שנראה בזמנו בין שלא נראה בזמנו מקדשין אותו  
 The Tanna Kama holds that the Bais Din is מקדש the new month regardless of whether the outgoing month is 29 - חסר days - and the 30th day is declared ראש חודש - or the outgoing month is 30 days - and the 31st day is declared ראש חודש.  
 ר"א בר' צדוק אומר  
 אם לא נראה בזמנו אין מקדשין אותו  
 שכבר קידשוהו שמים  
 ר"א בר' צדוק holds that if witnesses did not come forth to be מקדש the new month on the 30th day, no further action is needed, because Heaven has already sanctified the new moon on the 31st day. In other words, it cannot be otherwise. The 31st day must be ראש חודש - the first day of the new month - because a lunar month cannot have 31 days.



**7** The Gemara cites two additional opinions  
 פלימו אומר  
 בזמנו אין מקדשין אותו  
 שלא בזמנו מקדשין אותו  
 חודש חסר ב"ד is not מקדש the month after a חודש חסר, because, as Rashi explains, a חודש חסר does not need חיווק, as this is the natural cycle of the moon. However, IS מקדש the month after a חודש מלא which does need חיווק.

רבי אלעזר ברבי שמעון אומר  
 בין כך ובין כך אין מקדשין אותו  
 ב"ד is not מקדש any months  
 שנאמר וקדשתם את שנת החמשים  
 שנים אתה מקדש  
 ואי אתה מקדש חדשים  
 There is a concept only of sanctifying a year, but not of sanctifying a month.

**8** And the Gemara concludes  
 הלכה כר' אלעזר בר' צדוק  
 =====

**9** The next Mishnah goes back to some details of examining the עדים:  
 Zugt the Mishna  
 דמות צורות לבנה היו לו לרבן גמליאל בטבלא ובכותל בעלייתו  
 שבהן מראה את ההדיוטות ואומר  
 הכזה ראית או כזה  
 Rabban Gamliel had small forms or images of various moon shapes, which he would use as visual aids to help the witnesses in expressing their testimony properly and accurately.  
 The Gemara asks:  
 ומי שרי - Is one permitted to make replicas of the moon or any other one of the heavenly constellations? After all, the Pasuk states;  
 לא תעשון אתי  
 לא תעשון כדמות שמי  
 Do not produce replicas of any of My servants - which would include the moon?

**7**

TWO ADDITIONAL OPINIONS

ר' אלעזר בר' שמעון אומר	פלימו אומר
בין כך ובין כך אין מקדשין אותו	בזמנו אין מקדשין אותו <i>Doesn't need יסוק</i>
<i>ללא</i>	שלא בזמנו מקדשין אותו <i>Needs יסוק</i>
וקדשתם את שנת החמשים <i>לפי אתה מקדש</i>	
<i>ואי אתה מקדש חדשים</i>	

**8**

THE GEMARA CONCLUDES

הלכה כר' אלעזר בר' צדוק

אם לא נראה בזמנו  
אין מקדשין אותו  
*לפי קיבלו לוי*

**9**

דמות צורות לבנה  
היו לו לרבן גמליאל  
בטבלא ובכותל בעלייתו  
שבהן מראה את ההדיוטות  
ואומר הכזה ראית או כזה

ומי שרי?  
לא תעשון אתי  
*לא תעשון כדמות שמי*

Which includes the MOON?

10 ביי cites a series of Braisos by which he shows the scope of this לאו.  
 The first Braisa details items which can be replicated exactly as the original.  
 לא יעשה אדם בית תבנית היכל, אכסדרה תבנית אולם, חצר כנגד עזרה, עזרה כנגד שלחן, שלחן כנגד עזרה, עזרה כנגד מנורה, מנורה כנגד מנורה.  
 Nor an exact replica of the Shulchan or Menorah - אבל עושה של חמשה ושל ששה ושל שמונה.  
 However one may make a Menora of 5, 6, or 8 candles, ושל שבעה לא יעשה.  
 But a menorah of 7 candles, as that which was in the Bais HaMikdash, is forbidden.

10 ברייתא: לא יעשה אדם...  
 חצר כנגד עזרה, אכסדרה תבנית אולם, בית תבנית היכל, מנורה כנגד מנורה, שלחן כנגד שלחן.  
 אבל עושה של חמשה ושל ששה ושל שמונה.  
 However one may make a Menora of 5, 6, or 8 candles, ושל שבעה לא יעשה.  
 But a menorah of 7 candles, as that which was in the Bais HaMikdash, is forbidden.



אבל עושה של חמשה ושל ששה ושל שמונה  
 ושל שבעה לא יעשה

11 The next Braisa forbids even שמשין - Which cannot be exactly replicated - as it states; לא תעשון אתי.  
 לא תעשון כדמות שמשין המושמין לפני במרום.  
 You shall not replicate that which serves HaShem in the Heavens.

11 ברייתא: Even forbids...  
 שמשין  
 שאי אפשר לעשות כמותן  
 לא תעשון אתי  
 לא תעשון כדמות שמשין המושמין לפני במרום

12 However, this Braisa may be referring only to all the four faces of the חיות הקודש together, upon which the Heavenly throne rests, which are; שור, אריה, אדם, נשר.  
 The face of an ox, lion, human being, and eagle.

12 However...  
 This ברייתא may be referring to the four faces of the חיות הקודש TOGETHER, upon which the Heavenly throne rests  
 שור, אריה, אדם, נשר



**13** The next Braisa forbids  
שמיין שבמדור העליון  
Various celestial beings that serve Hashem in the highest of the  
seven heavens:  
לא תעשון אתי  
לא תעשון כדמות שמושיי המשמיין לפני במרום  
כגון אופנים ושרפים וחיות הקודש ומלאכי השרת

**13** כרייתא:  
*Forbids...*  
**שמיין**  
שבמדור העליון  
לא תעשון אתי  
לא תעשון כדמות שמושיי המשמיין לפני במרום  
כגון אופנים ושרפים וחיות הקודש ומלאכי השרת

**14** The next Braisa forbids even  
שמיין שבמדור התחתון  
Celestial bodies which reside one level lower, in the second of  
the seven heavens.  
This is actually derived from the Posuk in the הדברות -  
לא תעשה לך פסל וכל תמונה  
אשר בשמים ממעל  
ואשר בארץ מתחת  
ואשר במים מתחת לארץ  
As the Braisa expounds  
אשר בשמים  
לרבות חמה ולבנה כוכבים ומזלות  
To include the sun, moon, stars and constellations,  
ממעל  
לרבות מלאכי השרת  
To include the angels -

**14** כרייתא:  
*Even forbids...*  
**שמיין**  
שבמדור התחתון  
Which reside in the **SECOND**  
of the seven heavens  
לא תעשה לך פסל וכל תמונה...  
אשר בשמים  
ממעל  
אשר בארץ מתחת  
אשר במים מתחת לארץ  
לרבות חמה ולבנה כוכבים ומזלות  
לרבות מלאכי השרת

**15** However, this Posuk may be speaking only of when the intent is  
לעבדם - to worship them - since it is followed by the Posuk;  
לא תשתחוה להם ולא תעבדם -  
You shall not bow down to them, nor worship them.  
And, as evidenced by the Braisa which also expounds this  
Posuk as follows;  
אשר בארץ  
לרבות הרים וגבעות ימים ונהרות אפיקים וגאיות  
To include mountains, hills, seas, rivers, streams and valleys,  
מתחת  
לרבות שלשול קטן  
To include even a small worm - Because, it is forbidden to  
worship anything other than Hashem -

**15** *However...*  
*This פסוק may be speaking ONLY*  
*of when the intent is לעבדם*  
**לא תשתחוה להם ולא תעבדם**  
*And, as the כרייתא also*  
*expounds this Posuk as follows;*  
**מתחת** **ואשר בארץ**  
אשר בארץ **אשר בארץ**  
אשר במים **אשר במים**  
אשר בשמים **אשר בשמים**  
אשר במזלות **אשר במזלות**  
אשר במלאכי השרת **אשר במלאכי השרת**  
Because, it is forbidden to  
worship anything other than Hashem





**16** Therefore, Abaye cites one final Braisa which explicitly forbids עשייה גרידתא - Even only making an image of these the celestial bodies - as it states;  
 לא תעשון אתי  
 לא תעשון כדמות שמייה המשמשין לפני  
 כגון חמה ולבנה כוכבים ומזלות  
 You shall not make an image of the sun, moon, stars or constellations.

**16** Abaye cites one final Braisa which explicitly forbids עשייה גרידתא

Abaye cites one final Braisa which explicitly forbids עשייה גרידתא

Which explicitly forbids עשייה גרידתא

לא תעשון אתי  
 לא תעשון כדמות שמייה המשמשין לפני  
 כגון חמה ולבנה כוכבים ומזלות

**17** Therefore, the question arises, how could Rabban Gamliel have these images of the moon?

The Gemara at first answers;

שאני ר"ג

דאחרים עשו לו

Rabban Gamliel did not make them - rather, non-Jews made them for him.

However, the Gemara says that nevertheless, one may not keep them

משום חשדא - lest he be suspected of worshipping them -

**17** How could רבן גמליאל have these images of the moon?

?

How could רבן גמליאל have these images of the moon?

שאני רבן גמליאל  
 דאחרים עשו לו

non-Jews

?

Nonetheless...

One may not keep them משום חשדא?

**18** Therefore, the Gemara gives three answers:

-1-

רבים שאני

כיון דנשיא הוא שכיחי רבים גביה

The public will not be suspected of worshipping Avoda Zarah, and since Rabban Gamliel was the נשיא, there were always people around him, and his dwelling was considered a public place.

-2-

דפרקים הוה

The moon shapes of Rabban Gamliel were made of interlocking pieces, and were only constructed for the purpose of showing the witnesses. Otherwise, they were in pieces, which is permissible.

**18** 1  
**רבים שאני**  
 כיון דנשיא הוא לכיון רבים גביה  
 The public will not be suspected of worshipping זרה

2

**דפרקים הוה**

The moon shapes were made of interlocking PIECES, and were only constructed for showing the witnesses



19

-3-

להתלמוד עבד

Rabban Gamliel used these models for the sake of learning and teaching how exactly the moon should appear, which is permissible, as the Pasuk regarding sorcery states;

לא תלמוד לעשות כתועבות הגויים ההם

From which we learn that one may not study for the purpose of following and copying the ways of the goyim, however

אבל אתה למוד להבין ולהורות

One may learn and study for the purpose of understanding and teaching others.

19

3

להתלמוד עבד

*These models were for the sake  
of learning and teaching*

*As the פסוק regarding sorcery states;*

לא תלמוד לעשות  
כתועבות הגויים ההם

אבל אתה למוד להבין ולהורות